

TIINA KATRIINA TIKKANEN

EI MITÄÄN
HÄTÄÄ

ATENA

Tekijä kiittää tuesta Espoon kaupungin kulttuurilautakuntaa, Otavan Kirjasäätiötä & Taiteen edistämiskeskusta.

1. painos 2023

© Tiina Katriina Tikkanen ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava Oy

Atena, PL 436, 40101 Jyväskylä
www.atena.fi

ISBN 978-951-1-45892-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Tytöille

Kolme sääntöä, ja kaikesta puhutaan.

OSKARI

Siemennesteeni oli levittäytynyt vaimoni vatsalle valkoisiksi laikuiksi. Otin yöpöytäni laatikosta nenäliinapaketin. Pyyhin itseni puhtaaksi ja ojensin loput nenäliinat Tainalle. Hän asetti paketin viereensä sängylle samalla kun tarttui toisella kädellä puhelimeensa.

Puin housut jalkaan ja muistelin, mitä ruoka-aineita meillä oli. Ainakin avokadoja, joiden pitäisi olla jo syöntikypsiä.

– Haluaisiko rouva mieluummin tacoja vai täytettyjä pitaleipiä? kysyin ja suukotin häntä hiusrajaan.

– Ei minulla ole vielä nälkä.

Hän jäi makaamaan sängylle puhelimensa kanssa. Minä aloin valmistaa lounasta. Pilkoin tomaatteja, chiliä ja koriandria. Viiltelin avokadon kuorestaan ja rutistin sen hedelmälihan muiden aineiden joukkoon. Irrotin ja kuorin kaksi valkosipulinkynttä, litistin ne puukon syrjällä ja silppusin pieniksi. Halkaisin sitruunan. Nuuhkaisin puolikasta ennen kuin puristin siitä mehut. Soseutin guacamolen tehosekoittimessa. Paistoin papumuhennoksen pannulla ja laitoin tacokuoret uuniin lämpenemään. Revin, huuhtelin ja kuivasin ruukkusalatit lehdet.

Palasin makuuhuoneeseen kutsumaan vaimoni syömään. Taina naputti yhä puhelintaan, luultavasti kirjoitti päiväkirjasovellukseensa. Huomasin, että hänelle antamani nenäliinapaketti oli yhä sängyllä hänen vieressään. Vilkaisin Tainan vatsaa. Sen iho oli kuiva. Missä siemennesteeni oli?

– Kävisitkö pesulla ennen syömistä? kysyin häneltä.

– Miksi?

– Eikö puhtaana olisi mukavampi syödä?

Hän pyöräytti silmiään. Oliko se tarkoitettu vitsiksi vai pilkaksi, en tiedä, mutta hän lähti suihkuun. Menin ottamaan tacokuoret uunista ja laitoin lasten turnauskahvilaan leipomani piirakan jälkilämpöön.

Täytin itselleni tacon ja istuuduin olohuoneen sohvalle syömään. Napsautin kaukosäätimestä uutiskanavan päälle. Maailman asiat virtasivat hätäisenä jokena seinälle kiinnitetyn ruudun alareunassa.

Hetken päästä Taina tuli suihkusta ja asettautui viereeni syömään. Hän vilkaisi olohuoneen ja keittiön välisen saarekkeen suuntaan.

– Mitä uunissa vielä on? hän kysyi.

– Kokeilen, menisikö tomaatti-mascarponegallette kaupaksi tänään turnauksessa.

Puraisin taconi välistä rehottavaa salaatinlehteä. Rouskutus raikui pääni sisällä. Lisäsin ääntä televisioon. Siellä kerrottiin, että parisuhderiidoissa kannattaisi hyödyntää sutuhaka-mallia. En kuullut, mitä tällä tarkoitettiin, sillä puolisoni alkoi vyöryttää kilpaa uutistenlukijan kanssa.

Pojille tekisi hyvää saada pienempi sisarus. Kohta olisi liian myöhäistä. Voisin ottaa Erikan mukaan synnytykseen. Eivätkö lapset ole parasta, mitä meillä on? Ajattele, jos se olisi tyttö. Voisiko sen nimeksi tulla Taimi?

Pyyhin suupieleni ja ruttasin talouspaperin tolloksi. Heitin sen tähteiden päälle.

– Voisin ottaa *Erikan* mukaan synnytykseen.

Matkin hänen sanojaan lässyttämällä. Ei kyse ole synnytyksestä! Synnytys kestää hetken, lapsen kasvattaminen vie vuosikymmeniä.

Taina paineli kohti kodinhoitohuonetta. Hänen puolittain syöty taconsa jäi olohuoneen pöydälle. Korjasin etusormellani ulos valunutta täytettä takaisin kuoren sisään, nuolaisin kastikkeen sormenpästäni. Menin kodinhoitohuoneen oven taakse

kuuntelemaan. Koputin. Vaimoni ei vastannut. Kuulin kolketta ja näin mielessäni, kuinka hän kaivoi pyykkikorista likaisia vaatteita, tunki mytyn pesukoneen luukusta sisään, valitsi siliävien ohjelman. Painoi play.

Puhuin ovelle: Yölliset kauhukohtaukset, unikoulukokeilut, Onnin sydämen sivuääniepäily, Otson ruoka-aineallergiaselvityt, virukset ja streptokokit, puhkeavat ja heiluvat hampaat. Muistatko, kuinka Otson, vai oliko se Onnin, yskä oli kuulostanut koiran haukkumiselta? Kun soitimme hätäkeskukseen, sieltä miltei nauraen neuvottiin viemään lapsi raittiiseen ilmaan.

Kukaan ei ollut kertonut meille kurkunpääntulehduksesta! Eikä kukaan kertonut sitäkään, ettei suomen kielessä ole väliä, miten ässän lausuu! Muistatko, miten suhistelimme s-äännettä iltakaudet, kunnes se yksi puheterapeutti lopulta paljasti asian!

– Muistatko?

Ei vastausta.

Miksi edes puhuimme tästä? Minusta ei ollut enää tätä päivää, että kaksosten äiti halusi lisää lapsia. Johtuiko se siitä, että hän oli kotoisin pienestä satakuntalaisesta kylästä? Hänhän oli joskus maininnut, kuinka anopin pitämällä grillikioskillalla elettiin kylässä tapahtuneista syntymistä ja kuolemista.

Oli myös mahdollista, että Taina halusi äidiksi, jotta pääsisi paistattelemaan vatsa pystyssä kaupungille, imemään huomiota ohikulkijoilta. Vaimoni kärsi kauniin ihmisen surullisesta kirouksesta. Pienestä työstä lähtien hän oli tottunut saamaan ulkonäöstään kehuja, mutta niiden määrä vähentyi vuosi vuodelta. Helpoin keino palata keskipisteeksi olisi pamahtaa paksumiksi.

Koputin jälleen oveen.

Hän ei vastannut, joten korotin ääntäni:

– Huonosti nuketut yöt! Väestöpommi! Pariisin ilmastosopimus!

Kokeilin kahvaa, ovi pysyi lukossa.

Menin ottamaan galetten uunista. Kuuma kiertoilma lehahti partaan ja sai minut vaistomaisesti hieraisemaan leukaani. Peitelin piirakan liinalla. Kaivoin talttapäisen ruuvimeisselin sälälaatikosta. Palasin kodinhoitohuoneen oven taakse. Asetin ruuvimeisselin ovenkahvan alle, pienten punaisten puolikuiden väliseen ruuviin. Väänsin ruuvia, lukko löystyi ja puolikuut muuttuivat vihreiksi. Kiskaisin oven auki.

Taina istui polvet koukussa lattialla ja naputti puhelintaan. Hän ei nostanut katsettaan ruudulta. Suun sisään imetty amorinkaari paljasti suuttumuksen. Minä kestäisin sen. Avioliittoomme mahtuivat kaikenlaiset tunteet.

Yhteinen päätöksemme oli ollut, että kun tähän hommaan oli ryhdytty, se hoidettiin kunnialla. Vanhemmuus ja avioliitto. Vanhempien välinen suhde on lapsen koti. Olimme nähneet läheltä, miten moni eroperheen lapsi luisui jonnekin kahden kotinsa väliin. Siksi me emme eroaisi. Tärkein ohje oli päinvas-tainen kuin Fight Clubin Tyler Durdenilla. Kaikesta puhutaan.

Tainan sormet liikkuivat puhelimen panssarilasilla vimmatusti kuin olisivat soittaneet sinfoniaa. Astuin lähemmäksi ja tunnistin päiväkirjasovelluksen grafiikan. Kyykistyin hänen tasolleen. Hän painoi puhelimen näytön rintaansa vasten, retkautti päänsä taakse, nojasi takaraivoaan kaakeleihin. Asetin käteni hellästi hänen reidelleen ja muistutin, mitä kaikkea hän oli vuosien varrella halunnut: kesämökin, kultaisennoutajan, purjeveneen, asuntovaunun. Nyt sitten vauvan.

- Vertaat biologista kriisiäni asuntovaunuun.
- Eiköhän se kriisi sijaitse jossain muualla kuin sinun munasarjoissasi.
- Et kuuntele minua.
- Minun on nyt lähdettävä poikien turnaukseen.
- Oskari, sinä mursit tuon lukon.
- Luulin, että olet pyörtnyt.
- Kuinka usein olen tuosta vain pyörtnyt?

Otso kamppaili kiekosta siniviivan tuntumassa vastustajan kanssa. Riisto onnistui. Hän havaitsi vasempana laita-hyökkääjänä pelaavan veljensä, tarjoili tälle syötön suoraan mailan lapaan. Onni potki vauhtia, eteni punaviivalle ja laukoi kiekon ylämummoon. Lävitsemi kävi lämmin aalto, kaksosparimme oli voittamaton.

Olin turhaan pelännyt, että pojista kasvaisi lapasia. Sellaisille saattaa käydä huonosti koulun vessassa, sillä lasten maailma on raaka. Se oli yksi syy, miksi en olisi koskaan halunnut jälkeläisiä. Olin ollut huojentunut, kun Taina oli tavatessamme antanut itsestään vapaaehtoisesti lapsettoman vaikutelman. Hän oli vasta palannut pitkältä reissulta Etelä-Amerikasta ja haaveillut palaavansa sinne projektitöihin. Olin ajatellut, että lapset eivät sopisi tähän yhtälöön, mutta valtiotieteellisestä valmistuttuaan hän vastaanottikin sairaalასosiaalityöntekijän viran geropsykiatrialta, ja pian alkoi vihjailu vauvasta.

Vihjailua ympäröi hänen hoikkarakenteisen vartalonsa kujeilu. Hän supatteli korvaani, kuinka tahtoisi nähdä, millaisia pikkuoskarit olisivat. Kihartuisiko heidänkin tukkansa otsalta? Olisiko heillä isänsä tuuheat kulmakarvat? Tainan makean tuoksun hekumassa olin kuhissut, *pikkuoskuja, joo, pikkuoskuja*.

Muutama kuukausi lepertelyjen jälkeen olin saanut keskeillä päivää pitkän tekstiviestin. Olin lukenut sen ripeästi silmäillen alusta loppuun, tuntenut joka sanalla nitojan iskevän niittejä palleaani. En pystynyt vieläkkään sanoittamaan viestin herättämää kauhua. Se oli pelkkä musta tyhjä tila. Olin niin ällikällä lyöty, että pohdin Tainan jättämistä, häipymistä ulkomaille.

Pako olisi kuitenkin ollut mahdollisuuksien haaskaamista, sillä olin luotsannut yritykseni Kulta Groupin hunajaputken suuaukolle, ja konsultoinnin mahdollisuushorisontti näytti päivä päivältä fantastisemmalta.

Enkä minä ollut ihminen, joka ei kantaisi vastuutaan.

Päätin näyttää. Vanhemmilleni, yhteiskunnalle, lastenkasvatuksen matriarkeetille. Seisoin vaimoni vieressä jokaisella raskauden kontrollikäynnillä suoraselkäisenä kuin tinasotilas. Ensimmäisellä kerralla hänen vatsaansa ultraäänilaitteella luotaava kättilö ilmoitti huolettomasti, että siellä olikin ”kaksi kaveria.” Taina oli minua nopeammin kartalla ja kiljahti innostuneena.

Sillä hetkellä tulevaisuuden filminauha pyörähti silmieni edessä: Minun olisi hankittava isompi asunto sekä ostettava auto, jonka takakonttiin mahtuisivat leveät rattaat. Olisi hankittava kaksi turvaistuinta, kaksi syöttötuolia, kaksi pinnasänkyä. Joka talvi kahdet sukset, joka kevät kaksi polkupyörää. Minun olisi maksettava kaikesta tuplahinta.

Vaimoni suhtautui uutiseen mutkattomasti, vaikka kaksosraskauden riskit olivat järkyttävät. Minun kauhistukselleni ei jäänyt tilaa. Helpotti sentään, että riskien vuoksi ultraääniseurantaa tehtiin viikoittain, ja pystyin rauhoittumaan katselemalla monitorista näkyvää, avaruutta muistuttavaa kohtua sekä siellä kelluvia ihmisalkuja, jotka kehittyivät puhelimeeni lataamani sikiön viikkoseuranta -sovelluksen mukaisesti.

Koko pitkällisen raskausshow'n aikana minut huomioitiin kaksi kertaa: neuvolassa piti vastata päihdekyselyyn, ja synnytyksen jälkeen minulle tarjoihtiin kalkkunavoileipä, rasvaton mansikkajogurtti ja kupillinen suodatinkahvia.

En ehtinyt kunnolla nauttimaan näistä tarjoilusta, sillä Taina vietiin tarkkailuun, ja vastasyntyneet vauvat annettiin minulle. Työnsin heidät pienessä, pyörillä kulkevassa sairaalasängyssä perhehuoneeseen käsittämättä lainkaan, mitä heidän kanssaan olisi pitänyt tehdä. Soitin kelloa, pyysin hoitajia ottamaan vas-

tuun vauvoista sillä aikaa, kun kävisin kotona hakemassa vaatteita.

En muista siitä matkasta mitään.

Palattuani sairaalaan Taina oli päässyt tarkkailusta. Hän imetti vauvoja kättilön avustuksella. Sillä hetkellä minusta tuli hänen apupoikansa. Se, joka nosteli vauvoja imetettäväksi ja varmisti, että hän saisi riittävästi ravintoa maidon tuottamiseksi.

Jossakin vaiheessa lapset siirtyivät kiinteään ruokaan, ja tilanne olisi voinut tasa-arvoistua, mutta Taina ei antanut sen tapahtua. Hän mikromanageroi rankasti. *Kukkuu kukkuu, missä äiti on, missä äiti*, hän huuteli ja piti Onnin ja Otson huomion itsessään. Jättäessään minut lasten kanssa kolmisiin hän luetteli, mitä voisimme tehdä sillä välin, kun äiti olisi poissa.

En enää kestäisi vauva- ja pikkulapsiaikaa.

Erätauolla kävin katsomassa kahvilassa, oliko galettea jäljellä. Tiskin takana päivystävä vanhempi hymyili minulle kiusaannuttavasti kertoessaan piirakan menneen heti.

– Pitääkin muistaa kertoa Tainalle, sanoin.

– Ai, Tainako tällä kertaa leipoi?

– Näin on, vastasin ja jatkoin matkaani.

Huvittelimme vaimoni kanssa toisten ihmisten kustannuksella. Parisuhteen huumorissa yleistä korrektiutta tärkeämpää oli välttää puolisoon kohdistuva sarkasmi. Muuten sai lasketella menemään mitä hyvänsä. Hymähtelimme mediassa kiihdytetyille kohuille ja lähettelimme niistä tehtyjä meemejä toisillemme. Leikittelimme sanoilla ja puhuimme puhelimesta hassuilla äänillä. Yhteinen huumori vahvisti liittoamme.

Erätauko oli ohitse, ja lasten peli jatkui. Yhden joukkuekaverin isä, psykoterapeutti ammatiltaan, tuli lähelleni katsomaan peliä. Tervehdimme vähäeleisesti. Siirsin painoani jalalta toiselle, löin käsiäni yhteen. Esitin, että minun oli vähän kylmä, vaikka totuus oli se, että tarvitsin pientä liikettä pysyäkseeni tyynenä.